

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נא.

עין משפט
נר מצוה

ספא א מיי פייג מהל
מקריה הל ב סגנ
לחון קע טושע'ע ח'מ סר
רמ ספיי כג:
ע ב מיי ס פייג הל א
סמג ס טושע'ע ח'מ
ס פייג א וטרי ג:
עא ג מיי ס הל ס סגנ
ס טושע'ע ס ספיי
ד:
עב ד מיי ס פייג הל
ג ועי' ס טושע'ע ס
ספיי'א:
עג ה מיי פייג מהל
אשוט הל ט ופ'פ'
ס הל ט י' סמג עשן
מח טושע'ע ספיי'א ל
ספיי'א וס'י סט ספיי'א:

מוסף רש"י

על מנת שאין לך עלי
אונאה. על מנת שאין
לך עליו אונאה אמרו
לך חסד זה רב אמר
יש עליו אונאה.
דמנה על של מוכר
הוא אל מוט (בחובות
טז). על מנת שאין
לך עליו שאר. מוט,
ועונה. משמש. הרי זו
מקודשת ותנאו בטל.
לחן חסד מנה על
מה שכמו כמורה וחי
קדושי המשע משע
והנמי כמלן דלמיה,
דמנשה גלל מלי דמי
(רשב"ם בב' בקב.) בדבר
שבממון. שלר וכות
(בחובות נז) לעמן למילה
היא ועל קיים אלל עונה
לענה דנפול הוא לא
למיה למילה (קדושי
יט) ענת משמע מלוו
היא ועל דנפול הוא
(רשב"ם בב' בקב.) תנאו
קיים. קדושי קדושי ויש
לה עליו עונה אלל של שלר
וכסות (סח).

רבינו הנגאל

אמר רב תגר ספסר שנינו
נביא כוונתו ר' יהודה
אומר תגר אין לו אונאה
מפני שהוא בקי. פי' אמרי
ידע ומחל משום דאינרמי
ליה וזינתא אחריתי ובעי
למיוכב: מתני' אחד
הלוקח ואחד המוכר יש
לחן אונאה. תיר וכי
המוכר ממכר לעמיתך או
קנה מיד עמיתך. וכי
תמכרו ממכר אל תנוו אין
לי אלא המתנה לוקח
תנאה מוכר מנין חיל'
או קנה ואיצטרך וכו'
ופשוטה היא. מי שהוטל
עליו ידו על העליונה כו'
איתמר על מנת שאין לך
עלי אונאה רב אמר יש
לו עליו אונאה ושמואל
אמר אין לו עליו אונאה.
לימא רב דאמר כו' מאיר
דסבר כל המתנה על מה
שכתוב בתורה תנאו בטל.
ושמואל דאמר כו' יהודה
דבדר שבממון תנאו
קיים. דרנתי האומר לאשה
היא את מקודשת לי על
מנת שאין לך על שאר
על און לא אמר ר'

והתנן בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר. פירוט לפוקי
מר' יהודה דלמר תגר אין לו אונאה כשמכר בזול לפי
שהוא בקי ואחולי אחיל ליה והאי דזבני' הכי משום דאתרמי ליה
זכינתא אחריתי כלדמיה. בסמוך והשתא פריך דע"כ מיידי
זהדיוט מוכר מדתלי תגר זהדיוט
לעמלא דודע ומחיל לל שייך
אלל כמוכר ואת' ומני'ל דמיידי
זהדיוט שמוכר זיוקר ונתאנה
לוקח דילמא מיידי זהדיוט שמכר
בזול ונתאנה דהשתא הוי דומילא דתגר
וי"ל דלונאה משמע בכל ענין
זין שהוא מלנה זין שהוא מלמנה:
הכא

כך אמר ליה הא שהאי לי יותר מכדי שאררה לתגר או לקרובי שדריה לקמיה
דרב נחמן א"ל לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר מאי טעמא
לוקח מקחו בידו כל היכא דאזיל מחוי ליה ואמרו ליה אי טעה אי לא טעה
מוכר דלא נקט מקחיה בידיה עד דמיתרמי ליה וזכינתא כוזביתה וידע אי
טעה (כ) ואי לא טעה ההוא גברא דהוה נקט ורשכי לזבוני קרי שיתא ושויה
חמשא ואי הוו יהבי ליה חמשא ופלגא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר
אי יהיבנא ליה חמשא ופלגא הויה מחילה אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא
אתא לקמיה דרבא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל
הבית אין לו עליו אונאה ההוא גברא דהוה נקט כיפי לזבוני קרי שיתן ושויו
חמשין ואי הוו יהבי ליה חמשין וחמשא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר
אי יהיבנא ליה חמשין וחמשא הויה מחילה אתן ליה שיתן ואתבעיה לדינא
אתא לקמיה דרב חסדא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן
בעל הבית אין לו עליו אונאה א"ל רב דימי י"ש וכן אמר רבי אלעזר ישר
והא אנן תנן בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר מאן הדיוט לאו בעל
הבית אמר ר' חסדא בצדרייתא אבל מאני תשמישתיה דיקרי עליה לא
מזבין להו אי לאו בדמי יתירי: מתני' אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן
אונאה בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר ר' יודנה אומר אין אונאה
לתגר מי שהוטל עליו ידו על העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי
מה שאניתי: גמ' מנהני מילי דת"ר יוכי תמכרו מוכר לעמיתך אל
תנוו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין תלמוד לומר או קנה
אל תנוו ואיצטרך למכתב לוקח ואיצטרך למכתב מוכר דאי כתב רחמנא
מוכר משום דקים ליה בזכינתיה אבל לוקח דלא קים ליה בזכינתיה אימא
לא אזהריה רחמנא בלא תנוו ואי כתב רחמנא לוקח משום דקא קני דאמרי
אינשי וזבנית קנית אבל מוכר דאבודי קא מוכיד דאמרי אינשי וזבין אובדי
אימא לא אזהריה רחמנא בלא תנוו צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה
לתגר: משום שהוא תגר אין לו אונאה אמר רב נחמן אמר רב בתגר ספסר
שנו מאי טעמא מידע ידע וזכינתיה כמה שויה ואחולי אחיל גביה והאי
דוכנא הכי משום דאתרמיא ליה וזכינתא אחריתי והשתא מיהא קא הדר
ביה רב אשי אמר מאי אין לתגר אונאה אינו בתורת אונאה שאפילו פחות
מכדי אונאה חוזר תנאי כוונתיה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו
אונאה מפני שהוא בקי: מי שהוטל עליו ידו על העליונה וכו': מני מתניתין
לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא אי רבי נתן מתניתין קתני רצה וברייתא
לא קתני רצה אי רבי יהודה הנשיא מתניתין קתני לוקח ברייתא קתני
"מוכר (סימן ז"ב ר"ש) אמר רבי אלעזר אונאה זו איני יודע מי שנאה רבה
אמר לעולם רבי נתן היא ותני נמי בברייתא רצה רבא אמר לעולם ר' יהודה
הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש בברייתא אמר רב אשי דיקא
נמי דקתני אחד הלוקח ואחד המוכר ומפרש ליה ללוקח שמע מונה שיוריה
שייריה למוכר שמע מונה איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך
עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה לימא רב דאמר כרבי מאיר
ושמואל דאמר כרבי יהודה דתנאי האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי
קיים אמר לך רב און לא אמר ר' יהודה עד כאן לא אמר ר' יהודה על שאר

משום הכי חזרו. שהם היו מוכרין ואין נהנין בהכחשת זמן
החזרה דר' טרפון שהרי אפי' לרצון לעולם חזרים: אמאי חזרו.
לדידהו נמי מהני הרחבת זמן החזרה דאי טעו אינוו נהדרו כהו:
ורש"י. קשורי משז שקורין צינדיל"ש: קרי שישא. שאל צדמיהס
ששה וזוים: משעל בנים. מכשטיין
וכלי תשמיה שנו חציצין עליו ואינו
מוכרן אלל זיוקר והוה ליה כמפרש
יודע אני שיש צו אונאה דלמרינן
לקמן אין לו עליו אונאה כך מלמתי
בשאלות דרב אחאי (פ' בהר ס'
ק"ג): כיפי. זומים: הוי מחילה.
לאחר דהוה ליה פחות משמות:
ואתעביה דבינא. ככדי שיראה לתגר:
כלדרייסא. כגדי קצבוס העומדים
לימכר: מתני' ר' יהודה אומר
אין אונאה לתגר. לקמיה מפרש לה:
מי שהוטל עליו. מי שנתאנה: סן
לי מעותי. אס נתאנה לוקח: גמ'
דאי רכז רחמנא מוכר. שהוא מוזהר
בזל מוטו: דקים ליה בזכינתיה. כמה
נכז בה וצמודי הוה עושה: זכנס
קניס. אס לקחת חפץ המתקיים
שכר הוה אללך שלל הולאת המעות
ציילאה והרי הוה מתקיים לך: זבין
אובדי. מוכרת חפץ שלך הרי אתה
נכסד שיכלו המעות ציילאה: ספסר.
קונה ומוכר מיד תמיד: מידע ידע
וזכינתיה כמה שויה. שהרי לא שהה
זין קנייתיה למכירתיה: שאפי' פחות
מכדי אונאה חווה. אס נתאנה דחיי
תלויין כקן ותקנו לו שיחזור: פניא
נוסויה דרב נחמן. דלפי' ככדי אונאה
אינו חוזר צו ואין מחזירין לו אונאה
מדתלי טעמא מפני שהוא בקי כגון
ספסר: ככדי רבא. לידו על העליונה:
ברייתא. ככדי נמן: לא קתני רבא.
אלל על כרחו קנה ומחזיר לו
אונאה: משני' קסני לוקח. היכא
דנתאנה לוקח קתני לידו על העליונה
דקתני סן לי מעותי: כרייתא.
כר' יהודה הנשיא: קסני מוכר.
היכא דנתאנה מוכר הוה לידו על
העליונה אלל אס נתאנה לטעון לא:
אונאה זו. משמתינו זו: וסני נמי
כרייתא. כר' נתן רבא. ובלוקח
ומוכר הוה דפליגי: דיקא נמי.
דמתניתין כמוכר נמי ס"ל הכי ומפרש
ללוקח ולא פירש למוכר: לימא רב
דאמר כר' מאיר. דלמר מתנה על'
מה שכמו צמורה תנאו ככל אפי'
כדכר שבממון: ר' יהודה אומר
כדכר שבממון. כגון שלר וכסות
ניתן למחילה והרי מחלה אלל עונה
שהיא כער הגוף לא ניתן למחילה:
מי

תורה אור השלם
1 ובי המקור ממפר
לעמיתך או קנה מיד
עמיתך אל חונו איש את
אחיו: ויקרא כה ד'
גמ' אפי' חטא אי ס'ל'
ואת' ו' נחמק:
גלות הש"ס
גמ' איני יודע מי שנאה
כימות דף ס ע"ב וכו':
לעוי רש"י
ביבדיל"ש. תורה, וצוה,
פס המשמש לחבישה.
רבינו הנגאל
מקח עד כדי שיראהו
לבקיאם ומוכר לעולם
חזרו. ומפשה וההוא
גברא דהוה נקט ורשכי
לזבוני וכו' פי' ורשכי
מרגליות. והוהו דהוה
נקט כיפי פי' ורשכי
סרבוטין דינס שוה. רבה
ורב חסדא שניהן שוין
כי זה ששנו בברייתא
שתת קנה ומחזיר אונאה
בלוקח מן התגר אבל
בלוקח מבעל הבית ככל
ביתו אין לו לקוח
מפני אונאה כלומר אין
יכול הלוקח לטעון על
בעל הבית שמכר מכלי
תשמישו ולומר לו תן לי
מה שאניתי דאמרי' חן
תשמישתיה דאינשי קרי
עליה ואי לא דהוה היכי
ליה דמי יתירי לא הוה
מזבין להו. מיהא שפינץ
מחני יהו עובדי עובדי
דורשכי ועובדא דיכפי
דידעו מקמי דליזבין להו
דאית בהו אונאה וזכינתו
ובתה הכי קפו על המוכר
לשענון וטענתיהו עונה
ולא דחאוס אלא מפני
שקנו מבעל הבית ולא
יכלי דחאוס להו דידיהו
ומחליהו אלא אם יפרש
על שחפץ זה אינו שוה
את הדמים הללו ורצה
ויקבל אין לו לחזור והוא
החין למוכר והני מילי
ככדי שיראה לתגר או
לקרובי בלבד. והני מילי
בבעל הבית המוכר מכלי
תשמישו אבל בעל הבית המוכר דברים לסחורה יש לחן אונאה. רב יהודה אומר אין לתגר אונאה. אמר רב נחמן

עלי אונאה רב אמר ריש לו
ושמואל דאמר כרבי יהודה
קיים אמר לך רב און לא אמר ר' יהודה עד כאן לא אמר ר' יהודה על שאר